

Sygn. akt IV Ua 10/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 czerwca 2015r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SSO Katarzyna Antoniak

Sędziowie: SSO Elżbieta Wojtczuk (spr.)

SSO Jerzy Zalasieński

Protokolant: sekr. sądowy Anna Wąsak

po rozpoznaniu w dniu 18 czerwca 2015 r. w Siedlcach

na rozprawie

sprawy z odwołania A. L.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do zasiłku chorobowego

na skutek apelacji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

od wyroku Sądu Rejonowego w Siedlcach IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 16 stycznia 2015r. sygn. akt IV U 528/14

zmienia zaskarżony wyrok i odwołania od obu zaskarżonych decyzji oddala.

Sygn. akt Ua 10/15

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 16 stycznia 2015 r. w sprawie IV U 528/14 Sąd Rejonowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych po rozpoznaniu odwołań A. L. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. z dnia 27 października 2014 r. nr (...) - (...) i z dnia 17 listopada 2014 r. nr (...) - (...) zmienił zaskarżone decyzje i przyznał A. L. prawa do zasiłku chorobowego za okres od 1 września 2014 r. do 28 października 2014 r. i za okres od 1 listopada 2014 r. do 12 listopada 2014 r.

Rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego było wynikiem następujących ustaleń faktycznych i rozważań prawnych:

Decyzjami z dnia 27 października 2014 r. i 17 listopada 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił ubezpieczonemu A. L. prawa do zasiłku chorobowego za okresy odpowiednio od 1 września 2014 r. do 28 października 2014 r. i od 1 listopada 2014 r. do 12 listopada 2014 r. z uwagi na to, że po ustaniu pracowniczego tytułu ubezpieczenia chorobowego kontynuował on działalność zarobkową na podstawie umów zlecenie zawartych z płatnikami Legia (...) i M..

Ubezpieczony wniósł odwołania od powyższych decyzji, domagając się przyznania mu prawa do zasiłku chorobowego za cały sporny okres. Podniósł, że w okresie zwolnień lekarskich nie wykonywał pracy na rzecz w/w podmiotów, nie miał od nich żadnych zleceń, nie pobierał wynagrodzenia i od 1 września 2014 r. nie miał tytułu do objęcia go dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym.

W odpowiedzi na odwołania organ rentowy wniósł o ich oddalenie powtarzając argumentację z uzasadnienia zaskarżonych decyzji.

Sąd połączył do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia ze sprawą IV U 528/14, dotyczącą odwołania ubezpieczonego od decyzji organu rentowego z dnia 27 października 2014 r. sprawę IV U 554/14 odnoszącą się do jego odwołania od decyzji ZUS z dnia 17 listopada 2014 r.

A. L. w okresie od 24 września 2007 r. do 31 sierpnia 2014 r. był zatrudniony na podstawie umowy o pracę u płatnika składek Przedsiębiorstwo Państwowe (...) w W. i z tego tytułu podlegał obowiązkowemu ubezpieczeniu chorobowemu.

Jednocześnie w okresie od 1 stycznia 2014 r. do 31 sierpnia 2014 r. A. L. łączyła z płatnikiem składek (...) Sp. z o. o. w W. umowa zlecenie na wykonywanie czynności ochroniarskich, a od 16 września 2012 r. ma on zawartą umowę zlecenie z płatnikiem składek Centralny (...) W. – (...) na sędziowanie sportowych zawodów strzeleckich. W ramach obu tych umów, w okresie od 1 września 2014 r. do 31 grudnia 2014 r. nie wykonywał on jednak dla w/w podmiotów żadnych czynności i nie otrzymał z tytułu tych umów żadnego wynagrodzenia.

A. L. był niezdolny do pracy w okresie od 1 sierpnia 2014 r. do 15 sierpnia 2014 r., od 29 sierpnia 2014 r. do 10 września 2014 r., od 11 września 2014 r. do 23 września 2014 r. od 24 września 2014 r. do 6 października 2014 r., od 7 października 2014 r. do 31 października 2014 r. oraz od 1 listopada 2014 r. do 12 listopada 2014 r. W związku z tym pracodawca wypłacił mu wynagrodzenie chorobowe za okres od 1 sierpnia 2014 r. do 15 sierpnia 2014 r. oraz od 29 sierpnia 2014 r. do 31 sierpnia 2014 r.

Sąd Rejonowy wskazał, że zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2005 r., nr 31, poz. 267 ze zm.) zasiłek chorobowy przysługuje ubezpieczonemu, który stał się niezdolny do pracy z powodu choroby w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego. Przysługuje on również osobie, która stała się niezdolna do pracy po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, jeżeli niezdolność do pracy trwała bez przerwy co najmniej 30 dni i powstała nie później niż w ciągu 14 dni od ustania tytułu ubezpieczenia chorobowego (art. 7 pkt 1).

W myśl art. 13 ust. 1 pkt 2 w/w ustawy zasiłek chorobowy z tytułu niezdolności do pracy powstałej w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego, jak i z tytułu niezdolności do pracy powstałej po ustaniu tytułu ubezpieczenia nie przysługuje za okres po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, jeżeli osoba niezdolna do pracy kontynuuje działalność zarobkową lub podjęła działalność zarobkową stanowiącą tytuł do objęcia obowiązkowo lub dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym albo zapewniającą prawo do świadczeń za okres niezdolności do pracy z powodu choroby. Sąd pierwszej instancji wskazał, że ratio legis art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy sprowadza się do przyjęcia, iż możliwość podjęcia lub kontynuowania działalności zarobkowej przez ubezpieczonego wskazuje na to, iż choroba nie ogranicza jego zdolności do pracy, więc nie ma powodu do przyznania mu prawa do zasiłku, który ewentualną taką niezdolność miałby rekompensować. Jednocześnie w ustawie brak jest definicji pojęcia działalności zarobkowej, jak również jego zakresu. Niewątpliwie taką działalnością jest każda działalność stanowiąca źródło dochodu z tytułu własnej pracy, niezależnie od podstawy jej wykonywania, w szczególności zatrudnienie na podstawie umowy o pracę, umowy zlecenia, czy też prowadzenie działalności gospodarczej na własny rachunek. Musi to przy tym być tego rodzaju działalność zarobkowa, która stanowi tytuł do ubezpieczenia społecznego, ponieważ tylko taka może stanowić podstawę do wypłaty zasiłku w miejsce utraconego dochodu. Wówczas to ochrona ubezpieczeniowa, mająca swoje źródło w poprzedniej, zakończonej już działalności, jest bowiem zbędna.

Wyłączenie prawa do zasiłku chorobowego na podstawie wymienionego przepisu dotyczy więc sytuacji, gdy osoba niezdolna do pracy po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego nie podlega żadnemu ubezpieczeniu natomiast kontynuuje lub podejmuje działalność zarobkową uprawniającą ją do objęcia dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym. W takiej sytuacji niezdolność do pracy nie daje zaś podstaw do przyznania zasiłku chorobowego, pomimo spełnienia warunków określonych w art. 7 ustawy, skoro osoba taka nie skorzystała z możliwości dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego i powstania nowego tytułu ubezpieczenia.

W rozpoznawanej sprawie organ rentowy wskazał, iż A. L. po ustaniu umowy o pracę zawartej Przedsiębiorstwem Państwowym (...) w W., w okresie obowiązywania której podlegał obowiązkowemu ubezpieczeniu chorobowemu i stał się niezdolny do pracy, kontynuował działalność zarobkową pod postacią umów zlecenia zawartych z płatnikami składek (...) Sp. z o. o. w W. oraz Centralny (...) W. – (...), które miały stanowić tytuł do objęcia go dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym, ale nie dokonał w tym zakresie zgłoszenia.

Sąd podniósł, iż niewątpliwie A. L. łączyły z wyżej wymienionymi podmiotami umowy zlecenia, również w okresie po ustaniu jego umowy o pracę, z tytułu której był objęty obowiązkowo ubezpieczeniem chorobowym. Wskazał, jednak, że aby jednak zaistniały przesłanki do pozbawienia osoby ubezpieczonej prawa do zasiłku chorobowego nie wystarcza samo formalne związanie stosunkiem prawnym z innym podmiotem, gdyż ustawa wymaga w takiej sytuacji również wykonywania określonej działalności zarobkowej.

Zgodnie z orzecnictwem Sądu Najwyższego działalnością zarobkową jest każda aktywność ludzka zmierzająca do osiągnięcia zarobku, w tym pozarolnicza działalność gospodarcza, choćby nawet polegająca na czynnościach nieobciążających w istotny sposób organizm pracownika pozostającego na zwolnieniu lekarskim (wyrok SN z 5 kwietnia 2005 r., I UK 370/04, OSNP 2005/21/342).

Sąd pierwszej instancji argumentował, iż prowadzenia działalności zarobkowej, o której mowa w art. 13 ust. 1 pkt 2 w/w ustawy nie można utożsamiać z samym dalszym istnieniem stosunku prawnego pomiędzy ubezpieczonym a (...) Sp. z o. o. w W. oraz (...) W. – (...) w postaci umów zlecenia. Istotne jest bowiem rzeczywiste wykonywanie czynności składających się na przedmiot zawartej przez strony umowy zlecenia, a nie samo formalne, wynikające z niej, związanie zainteresowanych stron określonym stosunkiem prawnym, bez jakiegokolwiek aktywności w tym zakresie ze strony ubezpieczonego, który nadto z tytułu tych umów w spornym okresie nie otrzymał żadnego wynagrodzenia. Sąd Rejonowy uznał, że ubezpieczony udowodnił, iż w spornym okresie nie przejawiał jakkolwiek aktywność związanej z realizacją postanowień zawartych umów zlecenia i nie osiągał z tego tytułu dochodu, a w związku z tym, aby rzeczywiście kontynuował działalność zarobkową. W tej sytuacji Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc przyznał skarżącemu prawo do zasiłku chorobowego za cały sporny okres.

Apelację od wyroku Sądu Rejonowego z dnia 16 stycznia 2015 r. wniósł organ rentowy zaskarżając wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie prawa materialnego tj. art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa poprzez błędną wykładnię tego przepisu. Podnosząc powyższe organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołań.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna i zasługuje na uwzględnienie.

W okolicznościach niniejszej sprawy bezspornym jest, że ubezpieczony do dnia 31 sierpnia 2014 r. podlegał obowiązkowemu ubezpieczeniu chorobowemu jako pracownik u płatnika składek Przedsiębiorstwo Państwowe (...) w W.. Tytuł obowiązkowego ubezpieczenia chorobowego ustał z uwagi na rozwiązanie stosunku pracy z ubezpieczonym przez w/w płatnika składek. Bezsporna jest również okoliczność, że ubezpieczony w okresie od dnia 01.01.2014 r. do 31.12.2014r. miał zawartą umowę zlecenia z (...) Sp. z o.o. w W. na wykonywanie czynności ochroniarskich (zaświadczenie wystawione przez (...) Sp. z o.o. k.4 akt organu rentowego), która następnie została przedłużona na kolejny rok (okoliczność przyznana k. 45v). Ubezpieczony jest również związany umową zlecenia od 16 września 2012

r. z Centralnym W. Klubem Sportowym (...) W. – (...) na sędziowanie sportowych zawodów strzeleckim i ta umowa między stronami nie została rozwiązana. Powyższe wskazuje zatem, że ubezpieczony po 31 sierpnia 2014 r. miał dwa tytuły w postaci umów zlecenia do objęcia go dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym na podstawie art. 11 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Jednakże ubezpieczony po 31 sierpnia 2014 r. nie złożył wniosku o objęcie go dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy z 25.06.1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2005r., Nr 31, poz. 267 ze zm.) zasiłek chorobowy przysługuje ubezpieczonemu, który stał się niezdolny do pracy z powodu choroby w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego. Przysługuje on również osobie, która stała się niezdolna do pracy po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, jeżeli niezdolność do pracy trwała bez przerwy co najmniej 30 dni i powstała nie później niż w ciągu 14 dni od ustania tytułu ubezpieczenia chorobowego (art. 7 pkt 1).

W myśl art. 13 ust. 1 pkt 2 w/w ustawy zasiłek chorobowy z tytułu niezdolności do pracy powstałej w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego, jak i z tytułu niezdolności do pracy powstałej po ustaniu tytułu ubezpieczenia nie przysługuje za okres po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, jeżeli osoba niezdolna do pracy kontynuuje działalność zarobkową lub podjęła działalność zarobkową stanowiącą tytuł do objęcia obowiązkowo lub dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym albo zapewniającą prawo do świadczeń za okres niezdolności do pracy z powodu choroby. Przepis art. 13 ust. 1 i 2 ustawy stanowi lex specialis do regulacji zawartej w przepisie art. 6 ust. 1 i 2 ustawy.

Sąd Rejonowy dokonał błędnej wykładni art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

Błędnie Sąd pierwszej instancji uznał, że w niniejszej sprawie nie ma zastosowania art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa z uwagi na to, że w okresie spornym ubezpieczony nie uzyskiwał żadnych dochodów z tytułu zawartych umów zlecenia z (...) Sp. z o.o. i z Centralnym W. Klubem Sportowym (...) W. – (...).

Ubezpieczony wykonując pracę na podstawie umowy zlecenia podlega zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu. Natomiast zgodnie z art. 11 ust. 2 tej ustawy dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu podlegają na swój wniosek osoby objęte obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi, wymienione w art. 6 ust. 1 pkt 2, 4, 5, 8 i 10, czyli m.in. osoby wykonujące pracę na podstawie umowy zlecenia, tak jak ubezpieczony. Zatem w okolicznościach niniejszej sprawy ma zastosowanie przepis art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, bowiem ubezpieczony miał tytuł prawny w postaci umów zlecenia z (...) Sp. z o.o. i z Centralnym W. Klubem Sportowym (...) W. – (...) stanowiący podstawę do objęcia go dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym po 31.08.2014 r. Umowy zlecenia obowiązywały między stronami w okresach, za który ubezpieczony ubiega się o prawo do zasiłku chorobowego, co stanowi okoliczność niesporna.

W ocenie Sądu istniejący między ubezpieczonym i wymienionymi podmiotami stosunek prawny w postaci umów zlecenia po ustaniu obowiązkowego ubezpieczenia chorobowego tj. po 31.08.2014 r. stanowi działalność zarobkową w rozumieniu przepisu art. 13 ust. 1 pkt 2 w/w ustawy. Działalność zarobkową - już tylko ze względów semantycznych - można ujmować szerszej niż pracę zarobkową. Odmienność ta wyraża różnicę pomiędzy regulacją z art. 13 i art. 17 ustawy.

Lektura przepisu art. 13 ust. 1 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa nie pozostawia wątpliwości, że pozbawienie prawa do świadczenia dotyczy wyłącznie okresu po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego. Znaczy to tyle, że dla zastosowania tego przepisu znaczenie ma wyłącznie działalność zarobkowa wykonywana po okresie ubezpieczenia.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia z dnia 9 stycznia 2012 r., I UK 212/11 wskazał, że „działalność zarobkowa” semantycznie jest pojęciem szerszym niż „praca zarobkowa”. Zapatrywanie to jest czytelne również z innych przyczyn.

Określenia „praca” i „działalność” konwenują z celem przepisów, w których zostały umiejscowione. O ile art. 17 ust. 1 ustawy nawiązuje do obowiązków wynikających z trwającej relacji ubezpieczeniowej, o tyle art. 13 ust. 1 koncentruje uwagę na możliwości zarobkowania po ustaniu tytułu ubezpieczenia. Nie każda bowiem działalność ubezpieczonego, nawet o charakterze odpłatnym, godzi w cel zwolnienia od pracy. Nie jest tak, gdy zachowanie ubezpieczonego polega na wykonywaniu pracy zarobkowej. Na gruncie przepisu art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy posłużenie się zwrotem „praca zarobkowa” nie przystawałoby do jego funkcji. W tym wypadku logiczne jest, że położono akcent na czynnik zarobkowy. Sposób zachowania uprawnionego został zakreślony możliwie najszerszej, dlatego posłużono się terminem „działalność”. Inaczej rzecz ujmując, każdy przejaw zachowania człowieka, który przynosi przychód, jest wystarczającym powodem do pozbawienia prawa do zasiłku po ustaniu tytułu ubezpieczenia. Ubezpieczony zawarł z (...) Sp. z o.o. w W. oraz z Centralnym W. Klubem Sportowym (...) W. – (...) umowy zlecenia w celu uzyskania wynagrodzenia za świadczone usługi. To, że ubezpieczony nie osiągał w okresie orzeczonej niezdolności do pracy przychodów z umów zlecenia nie wyłącza zastosowania wobec niego art. 13 ust.1 pkt 2 ustawy. Ubezpieczony nie wykonywał pracy na podstawie umów zlecenia z uwagi na niezdolność do pracy, która powodowała, że nie mógł wykonywać pracy ze względu na swój stan zdrowia. Gdyby w art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy chodziło o wykonywanie pracy i uzyskiwanie z tego tytułu przychodów to wówczas nielogicznym byłby przepis art. 17 ust. 1 ustawy, zgodnie z którym ubezpieczony wykonujący w okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę zarobkową lub wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia.

Zatem w przepisie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy nie chodzi o kontynuowanie lub podjęcie działalności zarobkowej z takim znaczeniu, aby ubezpieczony po ustaniu tytułu ubezpieczenia faktycznie mimo orzeczonej niezdolności do pracy kontynuował pracę i uzyskiwał z tego tytułu przychody, tylko o podstawę prawną stanowiącą tytuł do objęcia obowiązkowo lub dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym. Zachodziły zatem podstawy do zastosowania przez organ rentowy przepisu art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

Mając powyższe na uwadze Sąd na podstawie art. 386 § 1 kpc zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołania od obu zaskarżonych decyzji.